

Újabb világháborús film az Oscarért

2012 január 25. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Közeleg az Oscar-díj-kiosztó. A legjobb idegen nyelvű filmek versenyében az idén egy igen figyelemre méltó történelmi film is ringbe száll. A világhírű lengyel rendező, Agnieszka Holland ismét a világháború poklába viszi el a nézőt, és ahogy nem először pályafutása során, most is egy szokatlan történet elmesélésével teszi mindezt.

In Darkness (eredeti cím: W ciemności) a film címe. Sötétben. Több szempontból is. Nem csupán arról van szó,

hogy sötét b?nökkel terhes korba kalauzolja néz?it Holland kamerája, hanem ténylegesen a sötétség válik a film egyik meghatározó elemévé – illetve két világ, a fent és a lent, a szabadság és a bezártság közötti ellentét bemutatása.

Pozitív jellemfejl?dés

[Lembergben](#)

járunk. A város ma Lviv néven egy darabka emlékHzuga a Monarchia eleganciájának, ahol a világégés el?tt vallásilag és etnikailag is sokszín?, kulturálisan pezsg? élet folyt. Itt él a monumentális filmalkotás f?szerepl?je, Poldek. Katolikus és lengyel (a kett? persze akkor és ott ugyanazt jelentette), nem mellesleg elég sötét jellemnek t?nik els? ránézésre. Piti tolvaj, egyébként pedig a csatornát karbantartó munkások nem éppen kifinomult életét éli – munkája és a „fusizás” szerencsésen egészítik ki egymást, hiszen a lopott szajrét könny? elrejtteni a föld alatti csatornarendszer útveszt?iben.

Amikor minden rosszra fordul, h?sünk élete is váratlan fordulatot vesz. Új oldaláról mutatkozik be: a csatornába menekíti az üldözött zsidókat. Persze el?sz?r anyagi érdekek mozgatják, de nem Poldek az els? olyan h?s a lassan önálló m?fajként kezelhet? holokausztfilmek sorában, akit kezdetben nem makulátlan célok vagy bel?s erkölcsi parancsok mozgattak. Elég csak

[Schindlert](#)

említeni, ha közismert nevet szeretnénk felhozni példaként.

H?sünk új oldaláról mutatkozik be: a csatornába menekíti az üldözött zsidókat

Értelem vagy érzelem?

A f?szerepl?t megformáló [Robert Wieckiewicz](#) remek választás volt a szerepre: korábban többször is volt alkalma már bizonyítania különböz? lengyel filmekben, hogy jó érzéke van a simlis szerepl?k megformálásához, ám képes a többreteg? karakterek eljátszására is. A nemzetközi koprodukcióban készült filmet eddig alapvet?en jól fogadta a kritika, bár olvasható olyan vélemény is, hogy talán kicsit túl érzelmesre sikerült a film, és kevésbé képes visszaadni a széls?séges helyzetre adható lelki reakciók sokféleségét úgy, ahogy azt Holland bizonyos munkáival korábban tette.

A kérdés az: magával ragadjon, vagy igyekezzen a távolság megtartására is ösztönözni a sötét történelmi korszakokról forgatott film

A kérdés nem csak esztétikai, legalábbis nehéz szétválasztani a m?fajba tartozó filmek tetszeni akarását vagy látványos megvalósítását attól a kérdést?l, hogy vajon a néz? értelmét vagy az érzelmeit kell els?sorban a hasonló témát feldolgozó alkotásoknak megragadniuk. Az igényesség és a m?gond ebben az esetben nem feltétlenül elég. Másképpen mondva, a kérdés az: magával ragadjon, vagy igyekezzen a távolság megtartására is ösztönözni a sötét történelmi korszakokról forgatott film, hiszen annak ellenére, hogy a történet fordulatos – és van valóságalapja, például Holland filmje esetében is –, nem mesét, nem pusztán fordulatos sztorit nézünk. Hogy a kérdés mennyire nem bagatell, jól példázza, hogy a közönség és a kritika is hajlamos a holokausztfilmek vagy a tágabb értelemben vett világháborús filmek ürügyén er?s véleményeket és vádakot megfogalmazni és utólag kikezdeni egy-egy m? hitelét – joggal vagy alaptalanul.

Az utóbbi évek során ennek egyik példája volt az a vita, amelynek a lángja Lengyelországban csapott magasra, és amely [A zongorista](#) cím?, nagy siker? Polanski-film kapcsán robbant ki. A polémiának Agata Tuszynska könyve volt a kiváltó oka. Tuszynska Wiera Gran zsidó énekesn? életét dolgozta fel, aki a 30-as évek Varsójában kezdte pályafutását az éjszakai életben. A könny? m?fajokban ismertté vált diz?zt megvádolták azzal, hogy kollaborált a nácikkal, amit ? következetesen tagadott, miközben többször is úgy nyilatkozott, hogy Wladyslaw Szpilman, vagyis A zongorista cím? film h?se, akit viszonylag közel?l ismert az éjszakából, korántsem volt az a pozitív személyiség, ahogy Polanski megörökítette a filmvászonon.

Megújul a zsáner

A lengyelek persze nem mostanában kezdték a múlt mozgóképes feldolgozását. Nem csak a helyszínek hasonlósága miatt, de fontos elzárnyalóként említhető Wajda örökbecsű [Csatornája](#), és Holland életművében is kiemelt szerep jutott a világháborús történetek elbeszélésének (lásd keretes írásunkat). Mostani filmje azonban még inkább párhuzamba állítható azokkal az utóbbi években készült filmekkel, melyek a világháborús vagy holokauszt témájú zsánereket értelmezik újra – akár a formai megvalósítás, akár a témaválasztás szempontjából. Ha nem is olyan elrugaszkodott példája ennek az irányvonalnak, mint a [Becstelen brigantyk](#), a Daniel Craig főszereplésével készült [Ellenállók](#) (Defiance) például szintén új nézőpontból közelíti meg az eseményeket azzal, hogy a harcot felvevő zsidókat mutatja be a sorsukat elfogadó áldozatok helyett. És hogy valami egészen biztosan változik, jól jelzi a [The Way Back](#) című film sorsa és fogadtatása is. A Gulág-témájú film – mely egyúttal egy hihetetlen szökéstörténet is – alkotóinak bizonyos ellenállást le kellett küzdeniük ahhoz, hogy munkájuk megvalósulhasson, ami mutatja, még korántsem övezi az a figyelem a kommunizmus rémtetteit feldolgozó alkotásokat, mint ami kijárna a komor témának, a film pozitív fogadtatása pedig arról árulkodik, hogy ez a mellőzöttség végül a nézői kíváncsiság felkeltése terén mégis megtörtént. Kérdés, az idén a zsánertagok mennyire lesznek kihegyezve a szokatlan világháborús történetekre.

Agnieszka Holland 1948-ban született Varsóban. A prágai FEMU-n végezte filmes tanulmányait. Visszatérve Lengyelországba dolgozott asszisztensként Krzysztof Zanussi mellett, valamint tagja volt az Andrzej Wajda vezette „X” elnevezésű filmes csoportnak. Első jelentősebb filmje a Vidéki színészek volt 1978-ban. A hadiállapot kihirdetése előtt emigrált Franciaországba 1981-ben. Egyik legismertebb és legtöbbször értékelt filmje az Európa, Európa (1990). A film Solomon Perel életrajzán alapul, aki kamaszként Németországból Lengyelországba menekült a Kristályéjszaka után, majd számos viszontagságot követően sikeresen elhitteti magáról, hogy német, és ezáltal a Hitlerjugend kötelékében találja magát. A szintén világhírű lengyel rendező, Krzysztof Kieślowski közismert Három szín trilógiájának első darabját (Kék) Hollanddal együtt írta. Későbbi fontosabb filmjei: Olivier, Olivier (1991), A titkok kertje (1993) vagy a Verlaine és Rimbaud szenvedélyes viszonyát feldolgozó Teljes napfogyatkozás (1995), ami többek között Leonardo DiCaprio alakítása miatt is emlékezetes. Holland elvállalta a komoly kritikusi visszhangot kiváltott Drót című sorozat 8. részének rendezését is. Nevéhez fűződik az elhíresült hegyi betyár, Jánošík kalandjainak filmre vitele is 2009-ben.

mno.hu - Szathmáry István Pál

[Tweet](#)

 Raffay Ernő ajánlásával
Kortörténeti dokumentumgyűjtemény,
készült jelképesen **1919** sorszámozott példányban

Hangskönyv CD melléklettel

Ajánló